

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

ЛИСТ ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ПО ПОДНЕ

ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

Месечно 3 франка, тромесечно 9 франка, годишње 36 франка

ОГЛАСИ СЕ ПРИМАЈУ ПО ПОГОДБИ

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Стан уредништва

улица Коломбо 33 Солун.

БРОЈ 10 сант.

Уређује ОДБОР

БРОЈ 10 сант.

АМЕРИКА У РАТУ

Рио де Жанейро, 4 априла

Влада је наредила да се конфискују немачке лађе интерниране у бразилијанским пристаништима. Ова је мера предузета да се спречи кварење машина. Влада је дозволила да се наоружају трговачке лађе искључиво за одбрану.

Вашингтон, 4. априла

Поморска конференција у Питсбургу решила је да се убрза грађење транспортних лађа које се мора повећати са 1500 тона више годишње. Влада убрзава грађење лађа за гонење сумарена. Ускоро ће бити стављене у циркулацију.

Вашингтон, 4. априла

Велико одушевљење за рат влада у целој земљи. Финансиски кредити су изгласани без опозиције. Жене су мобилисане за рад. Роуфелдер је почео сејање земље на своме огромном имању у Гренвилу.

Монтевидео, 4. априла

Парламенат је упутио америчком конгресу телеграм у коме изражава своје симпатије.

Мађари и Бугари

Природни је закон да исти елементи једном разједињени теже да се поново сједине. То се сада види код Мађара и Бугара који имају нечага заједничког од њихових предака Хуна, Авара и Татара. Видећи се пред ископаном провалијом у коју се морају сурвати, Мађари гробари слободе, — једновремено са издајницима и мучким дивљим нападачима својих добротвора, а нарочито свога ослободиоца, у самртном страху од пропасти, која је неминувна, дају позне изјаве, да су они били учесници у европском рату ради руског царизма и пошто је царизам пао за њих отпада разлог за даљу борбу.

Има ли данас државника, има ли једног јединог човека коме су позната ова два народа који и нису нека стара компактна народна целина, него слепљена насилно од разних угњетених суседних елемената у времену федералних владавина. Понављамо, има ли државе ратујуће или неутралне, која би могла веровати у оно што данас потомци Хуна, Авара и Татара говоре?

И племенити француски народ и горди Британци и велика матуша Русија, која је спора али достижна, знају, шта су и Мађари и шта су Бугари. Тенденција њихових изјава

јасна је. Ни Мађари ни Бугари неће успети да обману Савезнике, ма какве изјаве давали. Није заборављено да су Мађари били и остали машице у рукама Немачке и да су извршни орган за германске тежње. Пако Мађара са Немцима старог једатума. Они су спречавани давања најелементарнијих права свима Словенима у гробници народа, која се зове Аустро-Угарска монархија. Мађари су били уз Немце увек кад је год Немцима то било потребно. Бизмарк је то јавно признавао и помагао их свагда где је могао. Он је признавао да су Мађари били уз Немце и за време пруско-аустријског рата, као што су Немци били уз њих, као заштитница, кад год су укидали у монархији поједине узаконе привилегије словенских народа, нарочито српске старе војводине, која је обухватала земље од банатских планина, Арада и Дунава.

Немци су они, који су подјављивали превласт мађарску у покрајинама где у опште и нема Мађара.

Док су Мађари спречавали стварање појединих аутономних словенских области, које би биле највећа препрека експанзији германској на исток, исто временом припремали су поход за продирање Германија на исток, и давали многобројне декларације о

великој љубави према њима и њиховој политици. Угњетавање и мађаризација народа, који су дочекали злу судбину да подпадну под Хунску власт, изазвало је гнушање целог света. Човекољубиви велики писац Бјернстерне Бјернсон описујући бруталност Мађара — која се нарочито у прошлости испољила у свој својој силини приликом заузимања Мачве — вели, да Мађари нису престали бити дивљи хорди и да не заслужују да живе међу културним народом у коме су насилно засновали државу.

Наступило је време да се спасу народи који су Мађарима и Немцима служили за објект експлоатације. Ако културна Европа пређе преко бруталне историје ових варвара а призна им ипак право на аутономни живот, онда правда захтева, да се да могућност свима оним елементима, које је мађаризација захватила да се поново врате народима којима је раније припадао. Та ће се могућност створити ако се Мађари ограниче у оном делу земље, где су у већини, — то је између реке Мароша и Тисе с тим да њихове границе остану између вододелница ових рака, и да ни у ком случају не прелазе њихове обале. То ће бити правда и прилика да од вештачки створеног броја од 8 до 9 милиона Мађара, спадну на истински број од 3 до 4 милиона. Улога народа у Аустро-Угарској Монархији треба да се измени. Мађарима треба владати онако, како су они владали народима који подпадоше под њихову власт вољом Тевтонаца. Тако треба поступити и са Немцима у горњој и доњој Аустрији којима треба поставити за господаре дуготачене и експлоатисане Чехе.

Шта да кажемо о Бугарима?

Тај издајнички елемент потпуно је индентичан са Мађарима. Хорде Татара натураше власт слабијем словенском елементу које живљаше по периферији Српске Државе, и створише бугарску народност. Створише специјални тип човека створише: Баја Гању. Протекли су векови и Баја Гања испада увек оно

што је и био: неискрен, подмукао и дивљи створ. У насртају против својих добротвора показао је свој инстинкт саможивости и крајње незахвалности. А сада, када види да ће бити љуто кажњен, он узима улогу невиног јагњета и преко својих Радославова на влади и опозицији, који су сви једнаки, даје лажне, подмукле и дволичне изјаве о циљу борбе — чуите читаоци и прекрстите се — да су се борили против руског царизма!

Не, Бугари и Мађари! Вас неће нико више питати зашто сте се борили! То знају и врапци на крову. Ви Мађари, измеђари сте тевтонске осине расе из чијих сте руку до сада примали мандате за угњетавање свих народности у плодним српским и румунским равницама. Ви Бугари! Ви пожелите да отмете и загосподарите српским земљама и да преко свога Фердинанда поставите тевтонска ћуприја за везу Европе и Азије.

Улога једних и других позната је борцима за правду и слободу не само у Европи већ и у свима деловима света. Ви ћете имати своју улогу, али под праведнијом и бољом контролом од тевтонске. Надати се да ћете под новом контролом, постати од дивљака колико толико људи, способни за заједницу у великој породици човечанства.

Страна штампа

Хинденбургово повлачење.

„Ла Стампс“: Позитивно се може тврдити да су савезници надмудрији у топовима и људима од Немца. Немачки маневар повлачења није сасвим познат. Не зна се да ли ће непријатељ евакуисати Француску сасвим или само један део. Можда би да се Хинденбург, инсталиран у Фландрији и на Мези да пусти непријатеља да дође до посредњег сектора понављајући остварени маневар у Пољској. Али је вероватно опет да је он смислио друге планове а нарочито велику офанзиву на каквом другом фронту, у Италији на пример. Треба све предвидети и бити готов.

„Тајмс“: Треба веровати да се је моментат приближио када ће непријатељ покушати нов и

јак отпор оне исте природе који је извршио после повлачења на Марни. Али тај отпор неће моћи променити крајњи резултат рата.

Руска револуција

„Дејли Кроњикл“: Братски поздрав који наша влада упућује руском парламенту упућени су такође од нашег народа руском народу. Цело јавно енглеско мишљење поздравља појаву слободних институција у једној државини која је десети део светског становништва.

„Дејли Њус“: Еманципација руске нације је догађај много вежнији него војничка победа јер је то победа која је задобивена у свету великих мисли. Има још једна победа, која би се могла њој упоредити: а то би била еманципација немачког народа.

„Журнал де Женев“: Људи који су извели револуцију доволно су показали њихову интелигенцију, енергију и патриотизам. Они ће моћи одржати јединство народа и његову одлучност пред непријатељем који се налази на земљишту царевине. Минимат би био врло рђаво изабран за друга предузећа.

Грчка штампа

„Неологос“: Овој равнодушности допринела је неоспорно и брига владина о македонском народу, чији је врло мали део мобилисан, јер је држава сматрала да би општа мобилизација била тежак терет за један народ који није навикао на обавезу крви, за један народ који је до данас држала у резерви да би га употребила у згодном часу.

Али има више разлога за ревидирање ове дубоке мере за Македонце, те да се претенциознома мађарима који тврде да м-сто говоримо али мало радимо да прилика да допринесу испуњењу Владињих обећања ступањем у тоску и давањем великих прилога. (Из уводног чланка броја 84)

„Македониј“: Народни је покрет избио због нас. Избио због Македоније. И једино због Македоније. Шиф либерала побунио се против неваљалог стања атинског једино стога што је Македонија дошла у опасност. И само кад је Македонија дошла у опасност. Он нам је дао слободу, и било је природно да он трпи када смо били у опасности да је изгубимо и да нам похита у помоћ кад су Бугари погазили македонско земљиште.

Она и једино Она. Остали су Бугаре позвали. Остали су предали Рупел. Краљ и његови сарадници били су завереници против македонске слободе. И предадоше Серез. И предадоше Даму. И предадоше Кавалу. И били су готови да продаду и Солу и целу Македонију, јер су желели да задовоље Кајзера и Фердинанда. Јер су нас Македонце сматрали за недостојне да живимо под сунцем слободе. Сећате се врло добро да су нам то људи Константинови казивали у очи са цинизмом и бестидношћу. И предадоше нас Бугарима за чанак сочива. (Из уводног чланка броја 1899.)

»Елас«: Сазнајемо да је ових дана одржан састанак на коме су измењане разне мисли, и изнесени разни погледи, и потро-

шења велика количина речито-сти ради изналазка разлога који би могли објаснити равнодушност македонског народа за време ове узвишене борбе.

Истински жалимо што је рђаво схваћен смер и значење речи г. Председника Владе. Жалимо што они који се састаше изгубише време у истраживању узрока који, и кад би били истинити, имају никакву вредност, јер оно што је данас на првом месту то је борба против изражаване класичне равнодушности према народним опасностима. Никома није пало на памет да вређа македонски народ, нити њему требају адукати. (Из уводног чланка броја 681).

Пол Луј.

Са ратних фронтова

Француски коминике

Париз, 4. априла

Између Сен Кантена и Оазе Французи су наставили деструктивно гађање на немачке организације. Немци су живо одговарали у области јужно од Сен Кантена.

Јужно од Оазе Французи су наставили своје напредовање на исток ка брегу између Барзиса и Кенси-а Басе и заузели су нове потпорне немачке тачке. Француске су патроле у контакту са немачким рововима на ивици западно од шуме Куси. Артиљерија је била врло јака на целом фронту између Соасона и Кемса.

У Шампањи Французи су одбили два немачка препада источно од Одерива. Заробљено је војника. У Лорену и Алзасу, после јаке артиљериске припреме, француски су одреди продрли на више места у непријатељске линије.

У шуми Пароај, нађено је врло много немачких лешева по разрушеним рововима.

У Алзашкој равници француски су одреди на шест места допрли до друге немачке линије и причинили велике губитке Немцима. Заробљено је војника.

Париз, 4. априла (доцније)

Између Сен — Кантена и Оазе настављена је артиљеријска борба у току

дана. Јужно од Оазе Французи су остварили ново напредовање на платоу ист. од линије Базирис — Кенси — Бас.

Између Соме и Ремса после артиљ. припрема од више часова Французи су јутрос напали немачке линије на фронту од око 40 км. Била је огорчена борба на целом фронту, где су Немци груписали знатне снаге и небројану артиљерију. Свуда је храброст француских трупа надвладала енергичну одбрану противникову. Источно од Краоне француске трупе заузеле су немачке положаје јужно од Живенкура. Даље на југу Французи су помакли своје линије до западних ивица Бермерикура и до канала Ене-Лоавре код Курсиа. Непријатељеви снажни противнапади, поновљени више пута, сев. од Вал-о-Боа сломљени су са знатним губицима по непријатеља. Број заробљеника, до сада задобивених од Француза и пребројаних прелази 10.000. Осим тога заплешен је знатан ратни материјал, који још није одређен.

У Шампањи била је живља артиљеријска борба на разним секторима. Канон-

нада с прекидом на осталом фронту.

Руски коминике

Петроград, 4. априла

Западни фронт. — Наше извиднице бациле су у ваздах један мост на реци Спирд У Галицији, на више делова фронта омања непријатељска одељења покушала су да се приближе нашим положајима, али су сузбијена у своје ровове ватром наше артиљерије. На осталом фронту пушкарање и сукоби извидница. Активност авијатике.

Румунски фронт. — Непријатељ је напао наше положаје у пределу вароши Батохи, али је одбијен.

Кавкаски фронт. — Пушкарање и сукоби извидница.

Црно море. — Код Босфора наш сумарен уништио је три турске лађице.

Авијатика. — П.поручник Паченко оборио је један немачки аероплан, који је у пламену пао у непријатељске линије у делу Фоксани.

Енглески коминике

Лондон, 4. априла

Претпрошле ноћи наше су трупе зазеле село Виларе југо-источно од Аржикура и напредовале североисточно од Ленса.

Плен које су наше трупе задобиле у Ливену и на реци Сушецу није потпуно познат. Али према извештајима плен је врло велики. Заплешено је један далекометни морински топ од 6 палаца, више хиљада граната и огромне количина муниције разних калибра, повећи број рововских хаубица и велика количина бомби разне врсте. Затим велики шток алата, вагонета са материјалом и два инжињерска депоа.

Непријатељ је извршио јак напад на Монши-л Пре. Педесета баварска дивизија која је доведена да да отпоре нашој офанзиви у борби код Лоса 1915 год. и доцније узела учешће у борбама на Соми у 1916 год. доведена је понова да појача дивизије које су у борбеним линијама. Ној је наређено да заузме Монши-л Пре по сваку цену у тој неуспешној борби губитци ове дивизије су врло велики. Војници које смо заробили у скорашњим операцијама већином су Баварци.

Број заробљених војника од

27 марта прелази 14.000 људи, а заплешено је 194 топа.

Месопотамија. — Трупе генерала Мода наставиле су да потискују Турке. Велика топлота учинила је да се напад на ших трупа, које су у контакту са непријатељем који је повлачи, постао врло тежак. Међутим непријатељ се није могао одморити. Тринајести корпус турски претрпео је врло тежак губитке. Нађено је 315 лешева на бојном пољу.

Енглески успеси

Париз, 4. априла

Енглески се напад пружа на север. Он се је провукао до крајње тачке Хинденбургове линије у шуми Авренкур чије се опкољавање ерши око положаја између Ла Фара, Сен Кантена и Соме. Последњи ровови који бране Сен Кантен заузети су и немачки је фронт потиснут до друге линије. Заузеће Ангра у Шивенши је од исте важности као и заузеће последњих одбранбених немачких линија испред Ленса. То је велика победа.

ЕНГЛЕСКЕ ОПЕРАЦИЈЕ

Пред силним борбама

Лондон, 3. априла.

Зваичан извештај који је енглеска Врховна Команда публиковала односно операција последње недеље, истиче да су последњи енглески напади на фронту Краса прва етапа велике офанзиве коју савезници спремају овог лета. Према томе не треба очекивати велико напредовање на западном фронту.

Немачко повлачење на фронту Соме које су немачки војни критичари тако поносито хвалили и у њему увиђали један доказ војничке способности маршала Хинденбурга далеко да прибави Немцима боље земљиште за идуће борбе, на против, дало је иницијативу борбе британској команди која је успела да постигне све објекте које је генерал Аламбе два месеца раније објавио. 26 марта био је одређени дан за напад на сектор код Араса. Он је одложен за 24 часа доцније због рђавог времена које је би-

ло нарочито на том сектору.

Извештај приписује брзину последњег успеха бољој припреми трупа, бољем искуству војника и огромном повећању производње муниције. Број војника који су у току од 24 часа заробљени на западном фронту био је прави рекорд.

Закључујући, британски извештај предвиђа идуће борбе које ће бити врло јаке и од огромног значаја.

Пад Ленса и Сен Кантена је неизбежан

Лондон, 4. априла

Дописник „Морнинг Поста“, описује рад тенкова за време последњих борби. Немачке мобилне батерије биле су нападнуте једна за другом. То исто је било и са батеријама које су биле бетонирани. Тенкови су напредовали лагано кроз утврђена села сејући ужас и смрт. На тај начин су заузета села Венкур и Енинсл. Од свију војника који су бранили ова села нађено је само око стотину живих који су били у великој депресији.

Заузеће главног рововског немачког система на обадве стране долине Сушеце, појачава наше положаје на брегу Вими. Наши аероплани извршили су у току последње недеље изванредне операције. Није било могуће непријатељу да предузима ма какве операције, а да не буде опажан од наших авијатичара. Они нису престали летети над немачким положајима бацајући бомбе на непријатељске трупе.

Војни дописник „Дејли Њуса“ пише: Генерали Аламби и Хорн врше лаган и конвергентан покрет око Ленса. Трупе генерала Аламба напредују дуж обадве обале реке Сушеце. Цео брег Вими је у рукама генерала Аламби. Генерал Хорн напредује са својом војском ка истакнутом положају Лоса и заузео је непријатељске ровове северо-источно од Ленса чији је пад питање дана, може бити и часова

Б. Лазаревић

СЕЂАЊЕ

На пок. П. Кочића, писца: »Јазавац пред Судом«

Хоћемо ли, чика Ђоко, ноћас у патролу? — ослони ме рез. кап. I кл. Др. Веселин Чајкановић, кад смо се, по вечери, спремали да спавамо.

Па, наравно, Чајкане, рекох му ја, и пружих се, обучен и обувен, на сламњачу.

Било је то при-крају лета 1914. год. Тада сам био на положајима Београда, у чети кап. Чајкановића. Нашој чети дат је рејон од Савског Моста до Доњег Града. Ту је била и једна чета III поз. такође под командом Чајкановића Четни штаб био је у кафаници »Лепи Из-

глед«, преко пута болнице за Душевне болести.

У 12 сах. устали смо и, са седам ордонанса, кроз онај мали порез, на поред фабрике монопола дувана, силазали ка Савском магацину на обали Саве.

Ноћ је била празна. На два корака не видиш ништа. Прешли смо жељезничке шине, поред жељезничке стражаре.

Са Бежаније и из Земуна, као два гигантска ока, светлили су рефлектори, бацајући снопове светлости на све стране. Изненада, један сноп светлости, спусти се, преко баре Венеције, косо на рушевине фабрике ду-

вана. Јасна, бел, електрична светлост осветли све предмете, па и пут којим смо ми ишли, као у сред дана. Ми прилегосмо земљи.

Треперава бела светлост, као у биоскопу, уоквирена црним мраком, истицала је тим више један широк појас у коме се до најмањих ситница могло видети све. У том светлом појасу лежали смо и ми неколико тренутака. Сноп светлости подиже се, осветли за тренутак Савски мост и спусти се на Аду Циганлију.

Ми понова утонусмо у мрак као у мастило. Поред неких врба избисмо код Солског магацина.

Стражар је био на својем месту. После репорта: . . . »нема ништа нозо« — ми се, поред магацина бр. 2. упу-

тисмо мосту. На углу магацина стражар, артиљерац, чува хаубицу, која је ту, на ћошку, постављена чекала монитор ау стрљски.

Обалом Саве, у ископанним рововима, спавали су војници. Између моста и магацина, испод грудобрана, кроз челични штит, вири митралез.

А одмах ту, доле, огледало Саве, као растољено олово, беласе се у помрчини. Покека риба заплусне површину воде.

Код моста непреставно се чује пуцање пушка. И наша стража с ове стране и аустријске с оне, непреставно поздрављају један другог метцима.

Обишли смо све страже Савки је био на својем месту. Окренут ка противној обали, сваки је очима гледао и ушима

слушао, на све, што се може ком видети и слухом чути, да би могао одмах, о свему, извести командира страже.

Враћајући се, ми смо свратили код водника, поручика Скобле, на кафу.

Било је око 2 сахата после пола ноћи. Тек смо почели пити кафу, кад улети ордонанс.

Ватра у штабу. . . Гори »Лепи Изглед« — повика он.

Остависмо казу и полегасмо на обалу, код пристаништа. Одатле се видео, кроз мрак, висок црвени стуб пламена кроз црни густ дим. У тамној ноћи пламен се, црвенилом и величаном, истицао јаче но што је у ствари био.

Ми потрчасмо брже, у колико се то могло у помрчини, преко разних препона, поред обале. Били смо већ код жељ-

Ако Хинденбург жели да спречи слом његове линије, биће приморан да доведе на тај положај фронта, који напада сада и Сир Дуглас Хег, све стратегиске резерве које су на његову расположењу.

Марсел Итен каже у "Еко де Пари" непријатељ не може слободно да посматра равницу која се пружа пред варош Дуе. Између ње и Ленса британске су трупе подрле у немачке положе у правцу кете 69. Заробљавање војника и топова показује јасно да ће отпор Ленса бити кратког века.

НЕМАЧКЕ ИНТРИГЕ
Јужно америчке републике

Вашингтон, 4. априла
"Пост" износи паклене планове, које су Немци спремали у Јужној Америци, да би осујетили интервенцију Сједињених Држава. Они су између осталог предвиђали инвазију републике Гватемале од стране мексиканских трупа. Подстицали су елементе ради дизања револуције у Сан Салвадору, која би оборила садашњу владу. Исто тако спремали су резолуцију и у Никарагуи. Уопште њихов је циљ био, да пажњу Вашингтонске владе одврате од европских догађаја и скрену на Јужну Америку.

Од пре неколико дана делатност немачких згената постала је врло жива у републици Сан Салвадор. Генерал Каранца отишао је сам у Сан Салвадор на топовњачи, "Илус" и по собом два аероплана, саграђена од немачких механичара.

ПОВЛАЧЕЊЕ НЕМАЦА
Како немачки листови објашњавају повлачење

Лондон, 4. априла
Дописник "Тајмса" у Амстердаму телеграфише да се немачки листови усиљавају да неутрализирају клоуност, која је проузрокована вестима које се односе на битку код Араса, наслањајући се на реченицу њиховог коминикеа који каже да Билези нису приспели да продру у немачку линију. Међутим ни један лист не покушава да ублажи важност борбе.

станице: Београд — Сава. Тре било је сад прећи, преко баре Венеције, насипом који је излазио на жељез. ложионицу, а одатле на новопросечени пут — продужење од "Три Кључа"... Таман смо се прикупили код станице, кад се са Божанијске косе чу потмуо пуцањ, а у исти мах фијук гранате. Пред нашим очима блесну светлац, а у исти мах, оштар, цепајући тресак разлеже се, за озим други, трећи, четврти... Тукли су пут и простор у правцу ватре... Напред — трком — викну Чајкан. Ми потрчасмо насипом, путем преко Венеције. Лево и десно трескале су гранате. Устрчасмо преко једне узбрдице на жељезнички колосек, а одатле поред ложионице на друм... Гранате су запрестано фију-

"Берлинер Тагеблат" каже: "Сир Дуглас Хег задобио је тактичан успех који се не може одрећи."
"Фосише Цјтунг" пише: "Изгледа да се наше повлачење приводи крају, а наши положаји од Араса до Соасона успостављени су на правој линији. Ми одлучно држимо терен, али пред кишом граната из разних калибара ми смо морали да попустимо и уступимо непријатељу терен."

Војни критичар "Берлинер Цјтунг" говорећи о немачком поразу код брега Вими, он прави алузију на раздражење које је свлдало код Немаца у целој царевини. Он спомиње писма која је примио и која доказују да нерви многих читалца почињу да се јако раздражују. Он усваја да Немачка има против себе гигантску надмоћност и цени да је повлачење у реду које би преобразило рововски рат у рат покрета, за Немачку једино средство да смањи материјалну надмоћност непријатеља.

Мајор Морат пише у "Дојче Тагес Цјтунг": Борба код Араса проузроковала нам је велико нерасположење.

"Форерер" каже: "Немачка влада треба да има храброст да каже нашем народу истину а та је истина ова: Услови мира не могу бити диктирани целом свету који се дигао против нас"

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Вашингтон. — Посланик Адамаон поднео је прошлог петка парламенту законски предлог, којим се председнику даје диктаторска власт. Конгрес даје право председнику, да може зауставити извоз намирница у неутралне државе, који помаже донекле Немачку.

Петроград. — Конгрес радничко војничких делегата, чије је држање до сада било неодређено, изгласао је јуче са 325 против 55 гласова следећу важну одлуку: "Док траје рат, руска демократија мора признати да би дезорганизација војске и ослабљавање њеног ратничког духа, биле смртан ударцац за слободу и за виталне интересе земље."

Петроград. — Велики kneз Борис ухапшен је.

кате, али им је правец био десно од нас, у правцу ватре. Оне су већим делом подбицвале и падале на приземном простору баре Венеције или пребацивале и надале далеко иза луднице. Две гранате пале су у башти болнице за душевне болест, а две у саму зграду.
У олште поготци, у мраку, на пожар или ватру врло су тешки, јер се метци не могу корегирати. Дим од експлозије проектила меша се са димом од ватре, те осматрач није у стању да одреди место експлозије.
Кад смо стигли на лицу места видели смо, да није горео штаб као што ордонанс рече, но испод "Лепог Изгледа" једна штала.
Наша два вода који су били код штаба као резерва — били су већ на лицу места. Ваг а је већ била локализована те није дохватила околне зграде. Штала је изгорела...
Међутим непријатељ је једна-

Мадрид. — Потписан је енглеско — шпански споразум. Шпанија ће испослати за Енглеску разне минерале, а Енглеска има да даје 100.000 тона угља месечно нетој.

Цирих. — "Фосише Цјтунг" каже да надмоћности енглеске тешке артилерије нема лека. "Франкфуртер Цјтунг": Немачка се је срушила услед вели-

ке оскудице у храни.

Дневне вести

За наше избеглице.

Његово Краљевско Височанство Наследник Престола Александар изволео је подарити сиромашним српским избеглицама у избегличком логору за ускршње празнике хиљаду драхми.

Хвала племенитом издавачу!

Одликовање г. Рајса

Г. Рајс, професор Лозанског универзитета и велики пријатељ српскога народа одликован је пре три дана Златном Медаљом за храброст. Ово одликовање мотивисано је изванредним самопрелорезањем и одважношћу, са којом г. Рајс ставља свој живот на коцку ради што савесније истраге дизљих поступака наших непријатеља. Г. Рајс је на пример четири пута био у Битољу, и то увек за време најбешњег бомбардовања. Он се у аероплану дигао на висину до 3000 метара, да би констатовао, да се са те висине могу врло лако распознавати ознаке црвенога крста. Ова два примера показују јасно, са колико пожртвованости и непристрасности г. Рајс води своју анкету. Ми честитамо од срца г. Рајсу ново одликовање, које је он потпуно заслужио

Бразилијанска војска.

Из Рио д Жанейро јављају: Бразилија организује велику војску која ће бити концентрисана у Рио Гранде, Панали и Сан-Катарини.

Пропао покушај

Према телеграму из Њујорка, тамо су непозната лица покушала да увишне мост главне железничке линије. Покушај је осујећен. Стражар је пуцао на лица, која су успела да побегну маторним чамцем.

ко тукао. Неколико метка падоше у парк. Једна тресну са свим близо у гомилу коцкастог камена спремијеног за калдрм. Срћном ни једна није пала у двориште где је горела штала.
Сутрадан извештени смо, да су неколико граната пале у башти луднице, а две у саму зграду, од којих једна је пробила зид собе у којој је био душевно оболели Петар Кочић књижевник.
Тражили смо и добили дозволу да обиђемо лудницу и Кочића.
Пролазећи кроз двориште видели смо доктора Лоренца, који је на парчету хартије једнако нешто писао по цео дан. Иначе је био безопасан. У томе непрестаном писању лежало је његово лудило.
Обишли смо све просторе и најзад — шли у један ходник који је водио у собу Кочићеву.
Его га Кочић — рече ми Чајкан. Из собе, нама у сусрет, излазио је један повисок човек

Бразилијанско жито.

Из Буенос Ајреса јављају: На молбу Савезничких министара, бразилијански министар привреде спремио је статистику жита које се налази у Бразилији. Из те статистике излази, да се ове године за Савезничке земље може извести 100.000 тона жита, без икакве штете по потрошњу саме земље.

Продаја дувана.

Управа Државних Монопола од данас пушта у продају трећу врсту српског дувана. Цена је овом дувану 10 динара од једног килограма или једна паклица од 20 грама 0.20 дин. Продавање се за српски новац.

Нова књига.

Ишла је у издању Николе Л. Бркића, новинара, нова књига: **Божур**. Српска читанка. Приредио: Љубица Карчевићева и Василија Качандоновићева. Цена 150 д. Може се добити код издавача, код г. Стевановића цариника при финансијској делегацији и у првој продајници српских књиги уз ресторацију "Београд" у Солуну

Саопштења

Ппоручник Јаков Ж. Липовић пошта XVI, моли да му сваки, ко што зна о Божидару Љ. Калашеву учитељу, пошаље извешће на горњу адресу.

Драгољуб М. Тодоровић, који је ту скоро добио карту од Јелене Илићке, учитељице у Старом Адибеговцу, моли се да јави своју тачну адресу Александру Маричу, директору прилепске гимназије, на раду при окружном Начелству у Битољу, а да јави и садржину примљене карте, у колико у њој има обавештења о по одци Ал. Марића.

Владимир Шолгића, тражи његов зет Раисав Ђ. Борђевић, полиц. писар, ко буде знао његову адресу нека извести Стеву Иаковића штампара, преко ур.

Вел. Србије.

Милан Петровић кочијаш фабрике дувана и Радомир М. Лосављевић могополски контролор окр. Београдског, сада одвезаници у некој јединици имају карте из Србије у којима им јављају породице да су здраве али у великој новчанској оскудици, стога нека јаве адресе Монополској Управи у Солуну.

Најновије вести

ПАРИЗ, 4. — У једном говору г. Лојд Џорџ је изјавио, да је Америка већ добила право да учествује на конгресу мира, који је близу и који већ наговештава последња енглеска победа.

ЊУ ЈОРК, 4. — Г. Вилсон издао је наредбу, да се забрани шиљање намирница неутралнима, који симпатишу са Немачком.

ВАШИНГТОН, 4. — "Сентрал Њус" јавља, да је Немачка умолила Шведску, да интервенише у корист мира.

ВАШИНГТОН, 4. — Република Коста Рика известила је Сједињене Државе, да одобрава потпуно објаву рата Немачкој.

ПЕТРОГРАД, 4. — "Новоје Времја" јавља за образовање једне легије америчких добровољаца, који би отишли на руски фронт.

Петроград, 4. — Г-ђа Штигмер, супруга бив. председника владе извршила је самоубиство ножем, пошто је примила једно писмо, чија је садржина непозната. Њој је било 66 година.

Париз, 4. — Г. Вилсон, у једном апелу позива све Американце, људе, жену и децу, да врше своју дужност. Он бодри све своје суграђане, а нарочито жене да усредсреде све снаге и да даду доказа самоодрицања и одлучности.

Он вели потом: "Главне тачке нашег великог задатка јесу: ставити нашу морину у ратно стање и подићи велику војску".

Лондон, 4. — Амерички адмирал Симс стигао је у Лондон у нарочитој мисији код британског адмиралитета.

Атина, 4. — "Неа Имера" јавља, да је крунски савет сазван за данас у Атини.

нови — оловљава га Чајкан — да ли ме познајеш? —
Да, да — одговара Кочић. — Како да те не познајем?! . . . Ти си онај . . . видео сам те како си, на белом коњу, са сабљом у руци, бесно јурио од Куманова до Скопља секући Турке лево и десно . . .
Ми се загледасмо. Разумели смо, да је онај одговор мало пре: како су га Аустријанци и овде нашли, био само једна светла искрица у мраку, који је огладио умом писца "Јазавца пред Судом" . . .
Сиромаш Кочић! . . .
Ми се вратисмо као са погроба неке сзојте.
Ускоро Београд је напуштен. Аустријанци су били у њему тринајеста дана. У лудници остали су сви душевно оболели Шта је било са Кочићем — ја не знам. Знам само то, да је доцније умро.

у поабаном сламном шеширу и жућкастом подужим врскапуту. Бубуљичаст и доста црвен у лицу.
Да видим: познаје ли ме — шапну ми Чајкан.
Како је Кочићу? — ослнови га Веса.
Его, како — одговори Кочић — не даду ми Аустријанци ни овде мира . . .
Помислих: га овај није луд, кад овако одговара.
Са Кочићем и њим уђасмо у Кочићеву собу. То је соба, дозидана уз зграду, од пола цигле дебелих зидова. На зиду лево види се рупа од гранате. Противан зид, где је и постеља, сав је изрешетан шрапнелским куглицама. Шрапнел "на перкусију" ударио је у зид и пробио га. Шрапнел је сасуо у собу све куглице, а кошуљица је пала у башту.
Био је пуки случај, да Кочић, тог момента, није био у соби — јер би извесно погинуо.
Кочићу, ми смо школски дру-

Нове књиге

Изашле су из штампе и пуштене су у продају ове књиге:

Са српског фронта. Од Ђ. Лавревића. Цена 0'50 д.

На помолу. Од Ива Ђипика. Цена 1'50 д.

Косово или Бој на Косову 1389. год. у народним песмама. Цена 1. дин.

Цвеће. Српска читанка. Приредиле Љубица Карчевићева и Василија Качандовићева. Цена 0'70 д.

Ружа. Српска читанка. Приредиле Љубица Карчевићева и Василија Качандовићева. Цена 1'50 д.

Књиге се могу добити

1) Код издавача Николе Л. Бриџа, новинара, у уредништву »Велике Србије« у Солуну, на чију се адресу треба обрађати и за распродају;

2) Код г. С. Стефановића цариника, на служби при Финансијској Делегацији у Солуну;

3) У продавници српских књига уз ресторацију »Београд« у Солуну;

4) На фронту овлашћен је г. М. Богдановић, фотограф, да скупља претплату и врши поручења.

У ПРВОЈ ПРОДАВНИЦИ СРП. КЊИГА

М. Ристивојевића
У СОЛУНУ

улица Ники бр. 35., на кеју уз ресторан »Београд«

Могу се добити:

Српске књиге:

»На Помолу«, 1'50.
»Са српског фронта«, 0'50.
»Косово српске нар. песме« 1'—
»Сећање на отаџбину« 1'—
»Српске ратне песме« 1'—
»Тешко ли је робљу робовање« 0'30
»Спомен мишарске победе« 0'30
»Српска Читанка Ружа« 1'50
»Српска Читанка Цвеће« 0'70
»Беседе Игумана Методија« 0'50
»Антихрист истинито прорицање у 1600 г.« 0'30.
Српски Календари

РЕЧНИЦИ СТЕВОВИЋА:

Српско-француски
Француско-српски
Срп.-франц. и Франц.-срп. повезани уједно.
Цепни фотографисани франц.-српски.
Речници за почетнике
Први корак ка франц. језику
Србин у Француској
Најпотребнији разговори француски
Најпотребнији разговори талијански.

Част нам је ставити до знања српској војсци и српској публици, да смо у Солуну, морско пристаниште — кеј, улица Ники 35, отворили

СРПСКУ РЕСТОРАЦИЈУ „БЕОГРАД“

где се кувају само српска јела, а нарочито недељом српска гибаница.

Потрудили смо се и набавили чиста природна вина талијанска, француска и грчка а такође и француски и грчки коњак.

За сваки дан: гулаш, ђулбастија и пржена риба за доручак од 8 сати пре подне.

Јела чисто српска са свињском машћу.

Сервирање банкета прима по умереној цени.

Препоручујући се српској војсци и публици молимо је за посету.

С особитим поштовањем,

Ђира Васић, трг. Београђанин.
Васа Златаревић, ресторатер.

Талијански магацин

У улици Франк 32, отворен је талијански магацин и снабдевен војничким потребама — профитантом.

Продаја искључиво савезничким трупама.

ПРОДАЈА У ТАЛИЈАНСКОЈ МОНЕТИ
а у осталој по курсу.

Улица Франк бр. 32. — Солун.

Ко једном попуши цигарету »Салоника« тај ће се уверити о њеној каквоћи зато:

Препоручујемо г.г. пушачима да и даље пуше само цигарете из прве и највеће фабрике цигарета

„САЛОНИКА“

Каиро - Александрија — Солун

Најбоље и најкусније цигарете и дуван свих врста.

Награђена првом највећом наградом на изложби у Филаделфији

На продају у свима дуваницама, нарочито »Миродато« и дуван за луле.

Српско Трговачко Друштво а. Д. СОЛУН

Улица Побеле бр. 11, на кеју до биоскопа »Пате«.

Обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове.

Врши обичне и телеграфске новчане исплате за Швајцарску и све Савезничке државе.

Са положаја може новац да нам се упућује у свима монетама поштанским упутницама.

Уз сваку пошиљку треба нам јавити тачну адресу коме има новац да се упути.

Прима новац на штедњу и чување.

Друштво стоји под непосредним надзором Краљ. Срп. Владе и Врховне Команде преко нарочито одређеног делегата.

Обавештења бесплатно.

УПРАВА.

СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА УНУТАРЊЕ БОЛЕСТИ

Др. АЛЕКСАНДРИДЕС

Управник болнице за заразне болести

Прима свакога дана од 11—12 пре и од 5—6 по подне у француској апотеци ул. Франк бр. 35. — у згради француске болнице — а од 2—4 по подне у своје стану, ул. престолонаследника Ђорџа бр. 35. — упоредно ул. са булеваром краља Константина.

Поткожна убризгавања Неокатварзана као и новог француског препарата »Галия« противу сифилиса.

Париска хируршка зубна клиника

Др. Х. Салтиел и С. Арама

Са париског универзитета

Најмодернији зубно-технички радови извршују се у кратком року и најсолидније.

СОЛУН, улица Птолемеон 37, угао
улице Венизелос 97.

ФАБРИКА ЦИГАРЕТА

„НЕСТОС“

НАЈВЕЋА НА ОРИЈЕНТУ — 500 РАДНИКА

Специјалитети:

Нестос Кики дин. 1'---

„ Гиубек „ 0'80

„ Јаки „ 0'65

„ Аџрос „ 0'50